

Sote-yhteensovittaminen hyvinvointialueilla

Anneli Pohjola

Professori (emer) Lapin yliopisto

Näkökulmia hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen: tavoitteista toteutukseen

3.10.2022 Stas & THL

1

Yhteensovittaminen = yhdessä tekemistä

- Muotitermien aikakausi
- Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio? – väistytävä?
- Monialaisuus, moniammatillisuus, moniosaaminen, monitieteisyys? – kaikkea samassa, mix?
- Ammattien välisyys, tieteiden välisyys – toiminta yhteisellä alueella?
- Poikkiammatillisuus, poikkitieteellisyys? – trans – rajojen yli?
- Normaalikielellä kysymys yhteistyöstä – miksi emme puhu siitä?
- Tarkennettuna *yhdessä tekeminen* - osapuolten vahva oma asiantuntemus, jota voidaan yhdessä hyödyntää asiakkaan/potilaan tilanteessa
-> perusedellytys on vahva, selkeä ja tasa-arvoisesti kehittynyt sosiaali- JA terveydenhuolto

2

Yhteensovittaminen - integraatio

- Integraatiopuhe – yleinen subjektiton monialaisuus (mix)
- Integraatio sanakirjan mukaan – erilaisten ainesten tai tapahtumien sulautuminen yhdeksi kokonaisuudeksi, valtiollisesti esim. ylikansallisten yhteisöjen muodostuminen, teollisuuksien yhdistyminen ylikansallisiksi markkinoiksi
- Integroiminen – sekä uudistaa että palauttaa entiselleen
- integroitua – mukautua yhtenäiseksi kokonaisuudeksi
- Integraation vaativuus – yhtenäisyys vs. eriarvoisuus (rakentaa esteitä)
- Sote ei integraatiota – vaan palveluiden *yhteensovittamista* asiakkaan tarpeiden mukaiseksi kokonaisuudeksi – *palvelukokonaisuuden rakentamista yhdessä eri ammatillisia osaamisia hyödyntäen*

3

Yhdessä tekeminen

- Keskeistä tunnistaa ne palvelukohdat, joissa eri asiantuntijuuksia hyödyntävää yhteistä tekemistä tarvitaan – koskee osaa asiakkaista
- Elämäntilanteiden kokonaisuuden huomioiminen palvelutarpeessa
- Erityinen kipukohta paljon/useampia palveluja tarvitsevien palveluketjujen toimivuus
- Kulminoituu varsinkin noin 10 % asiakkaista, joiden palvelut myös suuri kustannuserä (noin 80 % kustannuksista)
- Onnistunut yhdessä tekeminen paras kustannusten säästötekijä!

4

Yhteensovittaminen so&te-kokonaisuudessa

- Perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaiseen kehittäminen ja toimintaan
- So & Te keskinäisriippuvuus - sosiaaliset tekijät ovat usein ratkaisevia terveyden määrittäjiä
- Panostaminen sosiaalisiin tekijöihin on tehokkainta terveyden edistämistä
- Ensimmäinen edellytys toisten kunnioittaminen – sekä asiakkaan että toisten ammattilaisten
- Arvot ja eettisyys & palveluperiaatteet, asiakkaan oikeudet, yhdenvertaisuus - sanoista teoiksi
- Palvelut kokonaisuutena – asiakassuunnitelma, joka perustuu kokonaistilanteeseen ja -vastuuseen
- Vastuutyöntekijä oikeasti vastuun kantajana kokonaisuudesta
- Toimiva asiakasohjaus – pitäisi toimia automaattisesti
- Eri ammattilaisten tiimit ja yhdessä tekeminen tarpeiden mukaan
- Palvelualan asiantuntijuus ja osaaminen johtamisessa
- Silti so- ja te-huollolla omat tehtävät – vain osassa tilanteita tarvitaan yhdessä tekemistä

5

Palvelujärjestelmän valmius yhteensovittamiseen?

- Keskustelu on painottunut terveydenhuoltoon – miten tasapaino valmistelussa ja toteutuksessa?
- Sosiaali- ja terveydenhuollolla on omat säädökset ja omat tehtävät jatkossakin
- Uudistuksessa koko sosiaalihuollon rakenne ja toiminta muuttuu – vai siirretäänkö vanha järjestelmä uuteen?
- Millaiset ja miten sosiaalihuollon palvelut jatkossa toimivat hyvinvointialueilla? - sote-keskusten *peruspalveluiden* rakentuminen ja alueelliset erot toteutuksessa
- Miten sosiaalihuollon *vaativien erikoispalvelujen rakentaminen* toteutetaan? – sosiaalihuollosta puuttuu erikoisosaamista edellyttävien palvelujen porrastus sekä keskittämisasetus
- Palvelujen yhteensovittaminen voisi toimia peruspalveluissa, mutta vaativien erikoispalvelujen tasolla (yta-alueilla) mahdotonta, koska sosiaalihuollolla ei ole näihin palveluporrastusta eikä -rakenteita
- Sosiaalihuolto iso - henkilöstö yli ½ sotesta, rahoitus noin 40% – kehittämisvelka merkittävä

6

Yhteensovittaminen rakentuu toimivan järjestelmän varaan

- Tarvitaan selkeät rakenteet, jotka tukevat käytännön palvelutoimintaa
- Ehkäisevän, edistävän ja rakenteellisen työn merkitys palvelutarpeiden hallintaan
- Palveluiden erikoisosaamisen tarpeiden tunnistaminen järjestelmässä (so-huolto)
- Kehittämistä tukeva, palvelualan osaamiseen perustuva johtaminen
- Tietoperustan vahvistaminen akuutti kysymys - tutkimusperustaisuus
- Tutkimustietoon (näyttöön) perustuvat työmenetelmät (esim. sosiaalihuollosta puuttuu näiden tuottamisen järjestelmä (käypä sosiaalityö))
- Käytäntöjä kehittävä yliopistollinen TKKI-rakenne (tutkimus & kehittäminen & koulutus & innovaatiot) yta-alueilla hyvinvointialueiden tukena
- yo-sairaala terveydenhuollon rakenteena valmisteltu/HE, sosiaalihuollossa ei (osaamiskeskukset voisivat toimia ydinrakenteena) - järjestelmän eriarvoisuus

7

**Yhteensovittamisen edistäminen
syntyy suunnitelmallisella
monitasoisella työllä – ei sloganilla!**

Kiitos!

8